OTSUSED

NÕUKOGU OTSUS 2010/461/ÜVJP,

26. juuli 2010,

Tuumarelvakatsetuste Üldise Keelustamise Lepingu Organisatsiooni (CTBTO) ettevalmistuskomisjoni tegevuse toetamise kohta selle järelevalve- ja kontrollivõimekuse tugevdamise valdkonnas ning massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamise raames

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 26 lõiget 2 ja artikli 31 lõiget 1,

ning võttes arvesse järgmist:

(1) Euroopa Ülemkogu võttis 12. detsembril 2003 vastu massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia (strateegia), mille III peatükis on loetelu meetmetest, mida on vaja võtta nii Euroopa Liidus kui ka kolmandates riikides massihävitusrelvade leviku tõkestamiseks.

(2) Liit viib kõnealust strateegiat aktiivselt ellu ja rakendab selle III peatükis loetletud meetmeid, eelkõige eraldades rahalisi vahendeid konkreetsete projektide toetamiseks, mida juhivad mitmepoolsed institutsioonid, näiteks Tuumarelvakatsetuste Üldise Keelustamise Lepingu Organisatsiooni (CTBTO) ajutine tehniline sekretariaat.

(3) Nõukogu võttis 17. novembril 2003 vastu ühise seisukoha 2003/805/ÜVJP massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamist käsitlevate mitmepoolsete lepingute ülemaailmse kohaldamise ja tugevdamise kohta [1]. Nimetatud ühises seisukohas kutsutakse muu hulgas üles edendama tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingule (CTBT) allakirjutamist ja selle ratifitseerimist.

(4) Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingule alla kirjutanud riigid on otsustanud luua õigusvõimelise ettevalmistuskomisjoni, kellel on rahvusvahelise organisatsiooni positsioon, et tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingut kuni CTBTO asutamiseni tõhusalt rakendada.

(5) Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kiire jõustumine ja ülemaailmne rakendamine ning CTBTO ettevalmistuskomisjoni järelevalve- ja kontrollsüsteemi tugevdamine on strateegia olulised eesmärgid. Sellega seoses tõid 2006. aasta oktoobris ja 2009. aasta mais Korea Rahvademokraatliku Vabariigi poolt korraldatud tuumakatsetused veelgi selgemalt esile tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kiire jõustumise tähtsuse ning selle järelevalve- ja kontrollsüsteemi kiirendatud arendamise ja tugevdamise vajaduse.

(6) CTBTO ettevalmistuskomisjon tegeleb selle kindlaksmääramisega, kuidas oma kontrollsüsteemi parimal võimalikul viisil tugevdada, tehes seda muu hulgas väärisgaaside seirevõimekuse arendamise ning allakirjutanud riikide kontrollsüsteemi rakendamisse täielikule kaasamisele suunatud jõupingutuste kaudu.

(7) Strateegia rakendamise raames võttis nõukogu CTBTO ettevalmistuskomisjoni toetuseks vastu kolm ühismeedet: 20. märtsi 2006. aasta ühismeetme 2006/243/ÜVJP [2] kontrollialase koolituse ja suutlikkuse arendamise kohta ning 28. juuni 2007. aasta ühismeetme 2007/468/ÜVJP [3] ja 15. juuli 2008. aasta ühismeetme 2008/588/ÜVJP [4] ettevalmistuskomisjoni tegevuste toetamise kohta koolituse ning selle järelevalve- ja kontrollivõimekuse tugevdamise.

(8) Liidu toetust tuleks jätkata.

(9) Käesoleva otsuse tehniline rakendamine tuleks usaldada CTBTO ettevalmistuskomisjonile,

[1] ELT L 302, 20.11.2003, lk 34.

[2] ELT L 88, 25.3.2006, lk 68.

[3] ELT L 176, 6.7.2007, lk 31.

[4] ELT L 189, 17.7.2008, lk 28.

ON VASTU VÕTNUD KÄEOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia (strateegia) teatavate osade jätkuva ja praktilise rakendamise tagamiseks toetab liit Tuumarelvakatsetuste Üldise Keelustamise Lepingu Organisatsiooni (CTBTO) ettevalmistuskomisjoni tegevust, et edendada järgmisi eesmärke:

— tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu järelevalve- ja kontrollsüsteemi võimekuse tugevdamine, sealhulgas radionukliidide avastamise valdkonnas;

— tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingule allakirjutanud riikide võimekuse tugevdamine lepingust tulenevate kontrollikohustuste täitmisel ning igakülgse kasu võimaldamine lepingu süsteemis osalemisest.

2. Liidu toetatavatel projektidel on järgmised konkreetsed eesmärgid:

a) parandada CTBTO ettevalmistuskomisjoni järelevalve- ja kontrollsüsteemi toimimist ja jätkusuutlikkust;

b) tugevdada CTBTO ettevalmistuskomisjoni kontrollivõimekust kohapealsete inspektsioonide teostamise ning võimalike tuumaplahvatuste avastamiseks ja kindlakstegemiseks läbiviidava väärisgaaside järelevalve ja kontrolli alal;

c) anda tehnilist abi Aafrika, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikidele, eesmärgiga integreerida allakirjutanud riigid täielikult tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu järelevalve- ja kontrollsüsteemiga.

Nende projektide läbiviimisest saavad kasu kõik tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingule alla kirjutanud riigid.

Projektide üksikasjalik kirjeldus on esitatud lisas.

Artikkel 2

1. Käesoleva otsuse rakendamise eest vastutab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (kõrge esindaja).

2. Artikli 1 lõikes 2 nimetatud projektide tehnilise rakendamine usaldatakse CTBTO ettevalmistuskomisjonile.

3. CTBTO ettevalmistuskomisjonile täidab oma ülesandeid kõrge esindaja kontrolli all. Selleks lepib kõrge esindaja CTBTO ettevalmistuskomisjoniga kokku vajalikes menetlustes.

Artikkel 3

1. Artikli 1 lõikes 2 osutatud projektide rakendamise lähtesummaks on 5 280 000 eurot.

2. Kulutusi, mida rahastatakse lõikes 1 sätestatud summast, hallatakse vastavalt liidu üldeelarve suhtes kohaldatavatele menetlustele ja eeskirjadele.

3. Järelevalvet lõikes 1 osutatud liidu rahalise abi nõuetekohase rakendamise üle teostab Euroopa Komisjon. Sel eesmärgil sõlmib ta CTBTO ettevalmistuskomisjoniga rahastamislepingu. Rahastamislepingus sätestatakse, et CTBTO ettevalmistuskomisjon tagab liidu rahalise abi nähtavuse, mis vastab selle suurusele.

4. Euroopa Komisjon püüab sõlmida lõikes 3 nimetatud rahastamislepingu niipea kui võimalik pärast käesoleva otsuse jõustumist. Ta teavitab nõukogu kõigist protsessi käigus ilmnevatest raskustest ning teatab rahastamislepingu sõlmimise kuupäeva.

Artikkel 4

Kõrge esindaja annab nõukogule aru käesoleva otsuse rakendamisest CTBTO ettevalmistuskomisjoni korrapäraste aruannete alusel. Need aruanded on nõukogu poolt tehtava hindamise aluseks. Euroopa Komisjon annab teavet projekte puudutavate finantsküsimuste kohta, nagu on sätestatud artikli 3 lõikes 3.

Artikkel 5

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Käesolev otsus kaotab kehtivuse 18 kuu möödumisel artikli 3 lõikes 3 nimetatud rahastamislepingu sõlmimisest või kuue kuu möödumisel otsuse vastuvõtmist, kui selle perioodi jooksul ei ole sõlmitud rahastamislepingut.

Brüssel, 26. juuli 2010

Nõukogu nimel

eesistuja

S. VANACKERE

LISA

Euroopa Liidu toetus CTBTO ettevalmistuskomisjoni tegevusele selle järelevalve- ja kontrollivõimekuse tugevdamiseks ning massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamise raames

I. SISSEJUHATUS

Pärast tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu jõustumist on selle rakendamise ettevalmistamise oluliseks elemendiks hästitoimiva CTBTO ettevalmistuskomisjoni järelevalve- ja kontrollsüsteemi loomine. CTBTO ettevalmistuskomisjoni võimekuse arendamine väärisgaaside seire alal on oluline vahend selleks, et võimaldada hinnata, kas vaadeldav plahvatus on tuumakatsetus või mitte. Lisaks sellele sõltub tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu järelevalve- ja kontrollsüsteemi kui terviku kasutatavus ja toimimine kõigi lepingule alla kirjutanud riikide panusest. Seetõttu on oluline võimaldada allakirjutanud riikidel täielikult osaleda tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu järelevalve- ja kontrollsüsteemis ning toetada selle tegevust.

Liit toetab nelja projekti, mille eesmärgid on järgmised:

a) tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu rahvusvahelise seiresüsteemi seismiliste abijaamade võrgu toimimise ja jätkusuutlikkuse parandamine;

b) tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi parandamine läbi teadusringkondadega tehtava koostöö tugevdamise;

c) tehnilise abi pakkumine allakirjutanud Aafrika, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikidele, et võimaldada neil täielikult osaleda tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemis ning selle tegevust toetada;

d) väärisgaaside tuvastamissüsteemi arendamine kohapealsete inspektsioonide teostamiseks.

Väljavaated tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu jõustumiseks on paranenud tänu soodsamale poliitilisele keskkonnale. Arvestades selle uue teguriga tuleb järgmistel aastatel pöörata kiiresti suuremat tähelepanu nii tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi ülesehitamise lõpetamisele kui ka selle valmisoleku ja tegevussuutlikkuse tagamisele. Korea Rahvademokraatliku Vabariigi poolt 2006. aasta oktoobris ja 2009. aasta mais välja kuulutatud tuumarelvakatsetused näitasid mitte ainult tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise tähtsust, vaid ka vajadust tõhusa kontrollsüsteemi järele sellise keelustamise järgimise kontrollimiseks. Täielikult toimiv ja usaldusväärne tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteem annab rahvusvahelisele üldsusele kindla ja sõltumatu vahendi selle normi täitmise tagamiseks.

Liit on 20 ühismeetmetega 2006/243/ÜVJP, 2007/468/ÜVJP ja 2008/588/ÜVJP keskendunud tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollivõimekuse põhielementide tugevdamisele väärisgaaside tuvastamise, kohapealsete inspektsioonide ning koolitamise ja tehnilise toe andmise alal. Kuigi käesolev ettepanek põhineb eelmistel ühismeetmete projektidel, on erilist tähelepanu osutatud elementidele, mis tugevdavad jätkusuutlikult tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollivõimekust. See on eriti oluline arvestades lepingu jõustumise väljavaateid; selleks ajaks peab kontrollsüsteem täielikult toimima.

Võimalikult paljude rahvusvahelise seiresüsteemi kontrollandmete kättesaadavus on oluline näitaja kontrollsüsteemi tegevusvalmiduse hindamisel lepingu jõustumise ajal. I projektis käsitletakse seega süsteemselt rahvusvahelise seiresüsteemi seismiliste abijaamade võrgu toimimist ja jätkusuutlikkust.

II projektis käsitletakse tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi teaduslikku ja tehnoloogilist usaldusväärsust pikas perspektiivis. Sellega tahetakse tagada, et teaduse ja tehnika areng teatavates tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemiga seotud valdkondades kajastub tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollinõuetes ning et seda arengut rakendatakse kõnealuste nõuete suhtes. III projekt on otsene järg ühismeetme 2008/588/ÜVJP koolitus- ja tehnilise abi projektidele Aafrikas, mida laiendatakse mõnedele Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna riikidele. IV projektis keskendutakse tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kohapealse inspekteerimise võimekuse tugevdamisele, jätkates kohapealseks kontrollimiseks sobiliku väärisgaasi (radioksenooni) tuvastussüsteemi arendamist.

CTBTO ettevalmistuskomisjoni tegevust toetavaid eespool nimetatud nelja projekti viib ellu ja haldab selle ajutine tehniline sekretariaat.

II. PROJEKTIDE KIRJELDUS

I projekt: tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu rahvusvahelise seiresüsteemi seismiliste abijaamade võrgu toimimise ja jätkusuutlikkuse parandamine

Taust

1. Arvestades vajadusega suurendada jõupingutusi tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi valmisoleku saavutamiseks tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu jõustumise ajal on äärmiselt tähtis tagada seismiliste abijaamade võrgu kõrgeima taseme toimivus ja jätkusuutlikkus. Selle projektiettepaneku eesmärk on seega koguda vajalikke fakte ja jätkusuutlikkuse tagamise tingimusi kõigi nende seismiliste abijaamade võrgu rajatiste kohta, et tõsta nende jätkusuutlikkuse taset tehniliste ja tööalaste nõuetega nõutava tasemeni.

2. Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingus protokolli I osa B jaotise lõikes 8 sätestatakse, et: „Lisaks esmasele võrgule annab nõudmise korral rahvusvahelisele andmekeskusele informatsiooni 120 jaamast koosnev abivõrk kas otse või riigi andmekeskuse kaudu. […] Abijaamad peavad täitma seismoloogilise seire ning seismoloogiliste andmete rahvusvahelise vahetamise käsiraamatus esitatud tehnilisi ja tööalaseid nõudeid. Rahvusvaheline andmekeskus võib abijaamade andmeid igal ajal nõuda, ja peab need otsekohe kätte saama püsiva arvutiside teel". Seismilised abijaamad peavad vastama põhimõtteliselt samadele tehnilistele ja tööalastele nõuetele, nagu esmased seismilised jaamad.

3. Seismiliste abijaamade toimimise ja hooldusega seotud püsikulud, sealhulgas rajatise füüsilisele turvalisusele tehtavad kulutused, katab selliste rajatiste eest vastutav riik. See pole probleem seismiliste abijaamade puhul, mille asukohaks on ja/või mida käitavad arenenud riigid. Kulude katmine on aga märkimisväärne probleem 36 rahvusvahelise seiresüsteemi sertifitseeritud seismilise abijaama puhul, mis asuvad arengumaades. Paljud neist jaamadest on toiminud palju aastaid ja nendesse paigaldatud seadmete kasutusaeg hakkab läbi saama.

Projekti ulatus

4. Selle projekti põhieesmärk on aidata kohalikel ametiasutustel parandada rahvusvahelise seiresüsteemi seismilise abivõrgu toimimist ja jätkusuutlikkust. Selle hulka kuulub:

— sertifitseeritud seismiliste abijaamade praeguse olukorra hindamine;

— jaamade külastused, mille jooksul teostatakse süsteemi kalibreerimine;

— võimaluse korral jaama kohalike käitajate täiendav kohapealne koolitamine;

— vajaduse korral infrastruktuuri ja turvalisusega seotud uuendused;

— vajaduse korral varugeneraatorite asendamine;

— vananenud seadmete vahetamine/rekapitaliseerimine.

Selle projekti raames ei kaeta jaamade tegevuskulusid

5. Seismiliste abijaamade valimisel selle projekti jaoks on järgmised prioriteedid:

— praegu sertifitseeritud rahvusvahelise seiresüsteemi seismilised abijaamad, mis asuvad arengumaal või üleminekuriigis;

— seismilised abijaamad, mis ei ole praegu toimimisvõimelised;

— toimimisvõime lõpule lähenevad seismilised abijaamad ja

— rahvusvahelise seiresüsteemi seismilised abijaamad, mis on määratud potentsiaalselt asendama rahvusvahelise seiresüsteemi esmaseid seismilisi jaamu.

6. Projekti I etapis külastatakse jaamu, et hinnata nende praegust olukorda ja ülalpidamisvajadusi ning teostada vajalikke seadmete ja infrastruktuuri hooldustoiminguid. Lõplik loetelu jaamadest, millega tuleb tulevikus tööd teha, koostatakse alles pärast selliste külastuste toimumist. Lisaks asendatakse võimaluse korral I etapis seadmed, varugeneraatorid, turvaseadmed ja infrastruktuurid, et tagada vananevate seismiliste abijaamade valmisolek tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu jõustumiseks.

7. Pärast algseid kohest tähelepanu vajavate seismiliste abijaamade külastusi koostatakse II etapis üksikasjalikum loetelu jaamadest, millega tuleb tulevikus tööd teha. See loetelu koostatakse I etapi tulemusena ja sisaldab üksikasju, mis on seotud seadmete, varugeneraatorite, turvaseadmete ja infrastruktuuri vajaliku asendamisega, et tagada vananevate seismiliste abijaamade valmisolek tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu jõustumiseks. Selles etapis külastatakse sihipäraselt mitmeid seismiliste abijaamade asukohariikide kohalikke ametiasutusi, et tõsta teadlikkust nende lepingukohustustest abijaamade käitamise ja hooldamise suhtes ning julgustada vajalike riiklike tugistruktuuride ja vahendite loomist.

8. Seismiliste abijaamade käitajatele korraldatakse kaks erikoolitust/-seminari. Üks neist on kavas korraldada Lõuna-Ameerikas ja teine Aafrikas või Aasias.

9. Selle projekti tulemus ja eeldatav kasu on rahvusvahelise seiresüsteemi võrgu parem suutlikkus, usaldusväärsus ja pikaaegne jätkusuutlikkus.

Kasu ja tulemus

10. Eeldatavaks kasuks on kaasaegsed, hästitoimivate seadmetega jaamad, mis saavad parima võimaliku juurdepääsu andmetele, et tagada kontrollsüsteemi pikaajaline teaduslik ja tehnoloogiline usaldusväärsus. Seadmete ja koolitusega seotud abiga tagatakse, et jaamade käitajad on võimelised jaamu hooldama ja käitama eeldatavate rahvusvahelise seiresüsteemi standardite kohaselt, võttes arvesse pikaajalist jätkusuutlikkust ja andmete kvaliteeti.

11. Koostatavas lõpparuandes sisalduvad järgmised andmed:

— külastatud seismiline abijaam ja võetud meetmed;

— kulutatud vahendid jaamade lõikes;

— kõigi külastatud kohalike ametiasutuste loetelu ja kokkulepitud tulevaste meetmete kokkuvõte;

— kõigi probleemiaruannete ja reisiaruannete loetelu (sisalduvad lõplikus aruandes lisadena).

II projekt: tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi täiustamine läbi teadusringkondadega tehtava koostöö tugevdamise

Taust

12. Arvestades teaduse ja tehnika arengu kiiret tempot, on CTBTO ettevalmistuskomisjoni jaoks oluline väljakutse kohaneda pidevalt viimaste muutustega tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu aluseks olevates teadusharudes ja hinnata neid korrapäraselt seoses organisatsiooni kontrollivolitustega. Kontrollimisega seotud jõupingutuste esirinnas olemine tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu jõustumise ajal ja pärast seda on esmatähtis tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi usaldusväärsuse säilitamiseks.

13. Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise leping sõltub uusimatest teaduse ja tehnika saavutustest rohkem, kui ükski muu rahvusvaheline relvastuskontrollileping. Kõik tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu ainulaadse kontrollsüsteemi osad (rahvusvaheline seiresüsteem ja selle ülemaailmne 337-st seirerajatisest koosnev võrk, rahvusvaheline andmekeskus suure andmehulga analüüsimiseks ja kohapealse inspekteerimise süsteem, mis hõlmavad mitmeid keerulisi tehnoloogiaid) sõltuvad teaduse ja tehnika jätkuvast arengust ning tihedast seosest ja koostööst teadusringkondadega.

14. Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingus ja selle protokollis sätestatakse selgesõnaliselt CTBTO pädevus parandada oma kontrollitehnoloogiaid, kutsudes üles kõiki osalisriike „… koostöös organisatsiooni ja teiste osalisriikidega täiustama kontrollirežiimi…" (tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu artikli IV lõige 11) ning rahvusvahelist andmekeskust „… laiendama edaspidi oma tehnilisi võimalusi…" (tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu protokolli I osa lõike 18 punkt a).

15. Ajutine tehniline sekretariaat algatas 2008. aasta varakevadel rahvusvaheliste teadusuuringute (ISS) projekti, eesmärgiga hinnata tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi suutlikkust ja valmisolekut ning määrata kindlaks teaduse ja tehnika saavutusi, mis võiks suurendada ajutise tehnilise sekretariaadi suutlikkust ja parandaks ka selle tegevuste tulemuslikkust ja tõhusust. Tehnika- ja teadusringkondade laiaulatusliku kaasamise tulemusena juunis 2009 toimunud rahvusvahelise teadusuuringute konverentsi (ISS09) kaudu saadi palju ettepanekuid kontrollisuutlikkuse parandamiseks uusimate tehnoloogiate ja meetodite kasutamise abil.

16. ISS09 järelmeetmena tegeleb ajutine tehniline sekretariaat nende ideede ja ettepanekute rakendamisega, et teha oma tegevustes konkreetseid täiustusi ja uurida uute meetodite kontrollipotentsiaali. Ajutise tehnilise sekretariaadi juhtimisel korraldatakse üldiste teadusringkondade osalusel eriseminare, et arendada edasi teatud ISS09st alguse saanud perspektiivikaid ideid. Seminaridel välja selgitatud uute ja innovatiivsete protsesside arendamiseks sõlmitakse lepinguid ja loomisel on virtuaalne andmekasutuskeskus (vDEC), mis oleks nende protsesside arendamise ja katsetamise platvormiks. Lepingulisest tööst tulenevad võimalikud kontrolliga seotud täiustused ja innovatsioonid esitatakse CTBTO ettevalmistukomisjoni poliitikakujundusorganile (PMO) kaalumiseks.

Eesmärgid

17. Selle projekti eesmärgiks on täiustada tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi, toetades selleks üldiselt väliste teadus- ja tehnikaringkondade kaasamist

— tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi olemasoleva suutlikkuse hindamiseks;

— panuse andmiseks selliste tehnoloogiate väljaarendamisse, mida ei ole selles raamistikus veel täielikult ära kasutatud, ning

— kindla teadusliku ja tehnilise aluse loomiseks, et hinnata pikaajalisi vajadusi tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollitavuse tagamiseks.

Projekti ulatus

18. Käesoleva projekti reguleerimisala hõlmab kolme järgmist ülesannet:

— raamistiku loomine struktureeritud koostöö tegemiseks väliste tehnika- ja teadusringkondadega tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollivõimekust parandavate uute projektide ja innovatsiooni toetamiseks;

— selliste valdkondade kindlaksmääramine, kus sihipärase teadus- ja arendustegevuse potentsiaalne mõju kontrollsüsteemi tulemuslikkusele ja tõhususele oleks märkimisväärne, ning

— nende meetodite väljaarendamine, et esitada need poliitikakujundusorganile kaalumiseks.

19. Nende ülesannete täitmine saavutatakse esiteks korraldades eriseminare, kus arutatakse ja määratakse kindlaks valdkonnad, millel on tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu seisukohast suurim kontrollipotentsiaal, ja teiseks arendades ja katsetades neid meetodeid, et neid oleks võimalik kasutada kontrollsüsteemis. Virtuaalne andmekasutuskeskus parandab teadus- ja tehnikaringkondade osalemist ja võimaldab nende projektide toetuseks juurdepääsu andmetele ja arvutustehnilistele vahenditele.

20. ISS09 vaatas läbi tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi võimekuse. Ajutine tehniline sekretariaat kogub ja hindab praegu selle projekti alusena ISS09le esitatud teavet ja uurimistulemusi. Seega tehti nende tulemuste põhjal järgmised järeldused:

— projekti I etapp koosneb mitmest eriseminarist ja tehnilisest kohtumisest teadus- ja tehnikaekspertidega. 2010. aasta teises pooles ja 2011. aasta alguses algavatel seminaridel, mis on osa üldisest CTBTO ettevalmistuskomisjoni sündmuste kalendrist või mida rahastatakse spetsiaalselt selle projekti poolt, esitletakse ja analüüsitakse meetodeid ja protsesse, millel on kontrollsüsteemi tulemuslikkuse ja tõhususe parandamise seisukohast suurim potentsiaal;

— II etapis sõlmitakse teadusasutustega lepingud kõige perspektiivikamate I etapis kindlaks määratud lahenduste väljaarendamiseks ja katsetamiseks, eesmärgiga katsetada neid perspektiivikaid uurimistulemusi ja koondada need kasutuskõlblikusse tarkvarasse. See tarkvara esitatakse poliitikakujundusorganile, et see kaaluks selle integreerimist tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi ajutise töökeskkonnaga.

21. Lisaks I ja II etapi tegevustele kaasatakse laiemad teadusringkonnad tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi seisukohast asjakohaste uute teadussaavutuste ja tehnoloogiate uurimisse tehnoloogiaalase prognoosi abil. See paralleelne tegevus põhineb ka ISS09 tulemuste kogumisel ja analüüsimisel ning seda teostatakse 2010. ja 2011. aasta jooksul seminaride ja tekstianalüüsi abil. Selle tehnoloogiaalase prognoosi eesmärk on teostada analüüsi ja anda teavet, mis on vajalik selleks, et püsida lähitulevikus kontrollimisega seonduva teaduse esirinnas.

Haldamine

22. Ajutine tehniline sekretariaat haldab kõiki selle projektiga seotud küsimusi, võimalik on väline osalus. Poliitikakujundusorganit teavitatakse regulaarselt tegevustest ja võimalikust kasust. See hõlmab kokkuvõtlikku teavet käimasolevatest projektidest ja vajaduse korral ka sihtotstarbelisi konkreetsete projektide esitlusi.

23. Kasutades ära ISS09 impulssi, saavad erinevate kontrolliga seotud teemade koordineerijad ja integreerijad, kes olid kaasatud ISS09 protsessi, võimalikeks kandidaatideks eriseminaride korraldamisele ja juhtimisele kaasaaitamiseks. Need väljapaistvad teadlased teevad koostööd ajutise tehnilise sekretariaadiga, et tagada teadusringkondade lai osalus ning aidata korraldada ja kaasjuhatada neid kohtumisi ja seminare.

24. Eriseminaridel tekkinud ja soovitatud ideed ja võimalikud projektid vaatab läbi ajutine tehniline sekretariaat. Haldusstruktuur tagab selle, et projekti tegevus keskendub kontrollsüsteemi võimekuse parandamise lõppeesmärgile.

Virtuaalne andmekasutuskeskus (vDEC)

25. Virtuaalse andmekasutuskeskuse rakendamine edeneb, sest see on oluline vahend ajutise tehnilise sekretariaadi jõupingutustes oma võimekuse kestvaks parandamiseks. Algne tõuge virtuaalse andmekasutuskeskuse loomiseks tuli ISS09 projekti raames läbiviidud tegevustest masinõppe/andmehankimise (innovatiivsed andmetöötlusmeetodid) alal ning seda ajendas suures osas vajadus andmevahetus- ja -sideplatvormide järele, mis võimaldaksid juurdepääsu andmetele ja ajutise tehnilise sekretariaadi tarkvarale.

26. Tulenevalt nendest vajadustest ning selleks, et võimaldada juurdepääs andmetele ja töötlemisvahenditele, täidab virtuaalse andmekasutuskeskuse arendusplatvorm (riistvara ja tarkvara) järgmisi ülesandeid:

— võimaldab teadusalase teabe vahetamist;

— annab töötlemise parandamisega tegelevatele teadlastele suure arhiivi, mis sisaldab parameetrilisi, signaali- ja radionukliidiandmeid;

— võimaldab juurdepääsu tarkvarale;

— võimaldab juurdepääsu töötlemiskanalite katseversioonidele asendusmoodulite sisestamiseks ja katsetamiseks;

— ühendab lisaandmed rahvusvahelise seiresüsteemi andmetega sellest lisamisest tulenevate parenduste uurimiseks.

Seire- ja kohapealse inspekteerimise tehnoloogiad

27. Seire- ja kohapealse inspekteerimise tehnoloogiad on tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi aluseks. ISS09 andis neist tehnoloogiatest välise teadusliku ülevaate ja heitis valgust ka paljudele nende valdkondade uusimatele saavutustele. Oluline on tabada esitatava teabe põhiolemust ja tegeleda ka nende valdkondadega, kus kontrollivõimekust saaks konkreetselt parandada.

28. Praegu kogutakse teavet ja uurimistulemusi ISS09s osalenud teadlastelt ja selle raames tehtud esitlustelt ja see tehakse registreerunud kasutajatele ja teadlastele kättesaadavaks. Sellest saab konkreetsetel teemadel korraldatavate eriseminaride ja kohtumiste alus (I etapp), mille eesmärk on koondada täiendavalt ISS09st saadud andmeid ning kindlaks teha ja uurida teisi käsitlemist väärivaid perspektiivikaid ideid, mis on tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi jaoks kasulikud. Rahastatakse (II etapp) valitud projekte, mille eesmärk on arendada välja kõige perspektiivikamad ideed ja neid katsetada. Nende projektide tulemused esitatakse pärast täiustuste tõestamist poliitikakujundusorganile kaalumiseks. Projekti sellest elemendist tulenev kasu on tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi protsesside täiustatud tulemuslikkus ja tõhusus.

29. Mõned konkreetsetest teemadest, mida võiks projekti II etapis käsitleda, on järgmised:

— andmeühildamine;

— signaali faasi tuvastamine;

— kohapealse inspekteerimise meetodid ja

— radionukliidide analüüsiga seotud keerukas andmetöötlus ja sündmuste kategoriseerimine.

Süsteemi toimimise kontroll ja hindamine nendes konkreetsetes valdkondades on väljatöötatud uute protsesside tulemuste kvantifitseerimiseks prioriteetne tegevus.

30. Signaaliandmete ühildamine oli hiljutise andmehankimist (innovatiivseid töötlemismeetodeid) käsitleva tehnilise kohtumise teemaks ning esitatud ideed on rahastamiseks valmis 2010. aasta lõpuks. Kaht andmeühildamise allprojekti rahastatakse eeldatavalt töövõtjate kaudu: näiteks signaaliandmete (seismiliste, hüdroakustiliste ja infraheli-) ühildamine ning signaali- ja radionukliidtulemite/andmete ühildamine, mille tulemuseks on sündmuse ühildatud koondtulem (*Fused Event Bulletin*).

31. Faasituvastus on ajutise tehnilise sekretariaadi poolt määratud valdkond, millele teadusringkonnad võiksid anda olulise panuse. Andmehankimist käsitlevatel seminaridel on seda teemat arutatud (ja arutatakse ka edaspidi) ning üks 2010. aasta lõpus toimuva infraheli käsitleva seminari teemadest on faasituvastus. 2011. aastal sõlmitakse leping perspektiivikate meetodite väljaarendamiseks ja nende testimiseks virtuaalse andmekasutuskeskuse töötlusinfrastruktuuris.

32. Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingus lubatakse kohapealse inspektsiooni käigus kasutada erinevaid meetodeid kooskõlas proovide ja mõõteandmete kogumist, käsitsemist ja analüüsi puudutavate sätete ja piirangutega. Kokku on lubatud kasutada üheksat meetodite rühma, millest paljud on kohandatud kohapealsete inspektsioonide tingimustes kasutamiseks. Kolm meetodit, nimelt multispektraalfotograafia, aktiivseismiline meetod ja puurimine, on kohapealsete inspektsioonidega seotud konkreetses raamistikus alles lapsekingades, vaatamata sellele, et nende kasutamine geofüüsikalistes uuringutes ning kommerts- ja teaduskeskkonnas on hästi välja arendatud. Seega tuleb ekspertidega arutada nende meetodite kohandamist kohapealse inspekteerimise iseärasuste ja piirangutega: piiratud aeg ja vahendid, logistilised üksikasjad, piirangud, mida võib seada riik, kus inspektsiooni teostatakse jne.

33. 2010. aasta teises pooles ja 2011. aasta esimeses pooles toimub uuringuid teostavate ettevõtete ja teadusasutuste esindajate, teadlaste ja tuumarelvakatsetuste asjatundjate osalusel kolm ekspertide kohtumist järgmistel teemadel:

— multispektraalfotograafia – (sealhulgas infrapunalainepikkustel) lubatud kohapealse inspektsiooni algetapis. Koos õhust teostatavate radiomeetriliste uuringutega saab iseloomustada pinnaanomaaliaid, mis võivad potentsiaalselt olla seotud tuumarelvakatsetuste tunnustega;

— aktiivseismiline meetod – kasutatav õõnsuste olemasolu või vähemalt maa-aluse tuumaplahvatuse asukoha ümber olevate kivimite omaduste muutumise tuvastamiseks;

— puurimine – proovide saamiseks õõnsuse lähedusest, mis annaks lõpliku vastuse küsimusele tuumarelvakatsetuse toimumise kohta.

34. Kuna need tehnoloogiad on selles tegevusharus standardiks, ei järgne nendele seminaridele (I etapp) II etapi arendustegevust; nende ekspertkohtumiste soovitused tehakse aruannete kujul, mis käsitlevad selle tehnoloogia rakendamist kohapealsete inspektsioonide suhtes ja mis edastatakse poliitikakujundusorganile kaalumiseks.

35. Asetades rõhku väärisgaasitehnoloogia integreerimisele kontrollsüsteemi, on vaja paremat radionukliidide analüüsiga seotud andmetöötlust ja sündmuste kategoriseerimist. Teadusringkondi innustatakse osalema 2010. aasta teises pooles toimuvas rahvusvahelise väärigaaside katseprojekti seminaril, kus kogutakse ja arutatakse teadusringkondade ideid sellel teemal. Seejärel sõlmitakse 2011. aastal leping perspektiivikate meetodite väljaarendamiseks ja nende testimiseks virtuaalse andmekasutuskeskuse töötlusinfrastruktuuris.

36. Leping süsteemi toimimise hindamiseks virtuaalse andmekasutuskeskkonna vahenditega sõlmitakse 2011. aastal. Väline osalus süsteemi toimimise hindamises on esmatähtis teadusliku usaldusväärsuse säilitamiseks ülemaailmse üldsuse silmis ning parandab osalisriikide kindlust, kui nad kaaluvad kontrollsüsteemi kinnitamist ja selle erinevate elementide kasutuselevõtmist. Tulemuslikkusmeetmed, mis töötatakse välja selle rahastamise alusel, peaksid andma uudseid ja paremaid meetmeid süsteemi toimimise hindamiseks, mida saab poliitikakujundusorganile soovitatavate parandustena esitada.

Tehnoloogiaalane prognoos

37. Samal ajal, kui uut tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi valmistatakse ette tegevkasutuseks, tuleb tähelepanu pöörata ka tulevikule, et säilitada selle kontrollivõimekuse teaduslik ja tehnoloogiline usaldusväärsus pikas perspektiivis. Tehnoloogiaalane prognoos, milles uuritakse seda võimekust pikas perspektiivis toetavaid teaduslikke ja tehnoloogilisi arenguid, aitab CTBTO ettevalmistuskomisjonil olla oma valdkonna esirinnas. ISS09 teadus- ja uurimistööalasest panusest sai tehnoloogiaalase prognoosi laiaulatuslikule lähenemisviisile väärtuslik algmaterjal ja lähtekoht. Omades teadmisi uutest tehnoloogiatest on võimalik välja töötada tegevuskava nende tehnoloogiate integreerimiseks kontrollsüsteemi ja koostada soovitused poliitikakujundusorganile seireprotsesse parandavate tehnoloogiate rakenduskavade koostamiseks.

38. Ajutine tehniline sekretariaat tegi 2009. aastal investeeringuid tehnoloogiaalase prognoosiga seotud konsultatsiooniteenustesse, täpsemalt selleks, et töötada välja kahe tehnoloogiaalase prognoosi teema tekstianalüüs ja seda kohaldada. Nende kogemuste põhjal näeb kõnealune projekt ette alates 2010. aasta teisest poolest selle tõestatud meetodi laiendamist veel neljale teemale, mis on tehnoloogia arendamise seisukohast tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu süsteemi jaoks kriitilised:

— infotehnoloogia ja side;

— energiaallikad;

— sensorid ja fotograafia;

— automatiseerimine ja inimene-süsteem liidesed.

39. Lisaks nendele analüüsidele toimub 2011. aastal neli sihtotstarbelist eriseminari, mille osalejad kuuluvad teadus- ja tehnoloogiaringkondadesse, et jätkata nende teemade uurimist ja arendamist ning seega tõsta teadlikkust tehnoloogia uusimatest arengutest ja tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu süsteemide viimasest tasemest.

40. Rahastamist kasutataks selleks, et litsentseerida 18 kuuks tehnoloogiaalase prognoosimise tarkvaralised vahendid ja sõlmida ekspertteenuste hankeleping olemasoleva tehnoloogiaalase prognoosi sidesüsteemi (TFCS) juurdepääsu ja tõhususe parandamiseks, eesmärgiga muuta see tõhusamaks vahendiks ja tõeliselt koostööl põhinevaks foorumiks teadusringkondadega.

41. Tulevane areng uute energiaallikate, geofüüsiliste sensorite, automatiseerimise ja monitoride alal on CTBTO ettevalmistuskomisjoni jaoks kasulik, muu hulgas võib see vähendada jaamade tegevuskulusid, suurendada jaamade ja automaatse töötlemise usaldusväärsust ning analüüsi tulemuslikkust ja tõhusust.

Järeldused

42. Tehnika- ja teadusringkondade laiaulatusliku kaasamise tulemusena ISS09 kaudu saadi palju ettepanekuid tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollisuutlikkuse parandamiseks uusimate tehnoloogiate ja meetodite abil. Ajutine tehniline sekretariaat tegeleb kõige perspektiivikamate ideede ja ettepanekute rakendamisega, et teha oma protsessidele konkreetseid täiustusi ja uurida uute meetodite kontrollipotentsiaali.

43. Tegevustega, mida soovitatakse selle projekti raames teostada, kaasatakse teadus- ja tehnikaringkonnad konkreetsete tehniliste küsimuste uurimisse ja selliste innovatiivsete protsesside väljatöötamisse, millega täiustatakse tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu praegust suutlikkust, ning selle hindamisse, esiteks korraldades uute ideede uurimiseks eriseminare ja teiseks arendades perspektiivikad meetodid välja kasutuskõlblikeks protsessideks ja neid protsesse katsetades. Need ideed esitatakse poliitikakujundusorganile, et see kaaluks nende lisamist tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu ajutisse töökeskkonda.

44. Lisaks kaasatakse laiemad teadusringkonnad tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepinguga seotud kontrollimise seisukohast oluliste esilekerkivate teaduste ja tehnoloogiate uurimisse. See tegevus põhineb ka ISS09 tulemuste kogumisel ja analüüsimisel ning seda teostatakse 2010. ja 2011. aasta jooksul seminaride ja tekstianalüüsi abil. Tehnoloogiaalase prognoosi eesmärk on teostada analüüsi ja anda teavet, mis on vajalik selleks, et püsida lähitulevikus kontrolliteaduse esirinnas.

45. Algse rahastamisega kaetakse kulutused, mis on seotud ISS09 parimate ideede ja tehnoloogiaalase prognoosi arendamise ja toetamisega. Projekti käigus loob ja viimistleb ajutine tehniline sekretariaat teadusringkondade kaasamise protsessid ja vahendid ning tõestab selle partnerluse väärtust kontrollsüsteemi täiustuste arendamise, katsetamise ja rakendamise mehhanismina. Sidemeid ülemaailmsete teadusringkondadega kavatsetakse (väljaspool nimetatud projekti) laiendada, tõstes sellega ühiste jõupingutuste mainet ja suurendades võimalike toetajate arvu, et kontrollsüsteemile oleks võimalik uusimatest teadusuuringutest maksimaalset kasu saada.

III projekt: tehniline abi allakirjutanud Aafrika, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikidele nende täielikuks osalemiseks tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemis ning selle tegevuse toetamises

Taust

46. Üks tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi unikaalseid omadusi võrreldes teiste relvastuskontrollikordadega on eeskirjade täitmisega seotud teabe edastamine reaalajas otse allakirjutanud riikidele. Lisaks tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu seiresüsteemi esmasele eesmärgile (teostada kontrollimist) on rahvusvahelise seiresüsteemi tehnoloogiatest ja andmetest olulist kasu tsiviil- ja valitsusasutustele (näiteks) maavärinate, vulkaanipursete, veealuste plahvatuste, kliimamuutuste ja tsunamide analüüsimisel.

47. Kuigi arengumaades on viimaste aastate jooksul huvi riiklike andmekeskuste loomise vastu märkimisväärselt kasvanud (rahvusvahelise andmekeskusega liitunud riikide hulk on kasvanud umbes 20 %), ei ole paljudel arengumaadel veel täielikku juurdepääsu tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu süsteemile.

Seega teeb ajutine tehniline sekretariaat täiendavaid jõupingutusi selleks, et suurendada loodud riiklike andmekeskuste, allakirjutanud riikide turvaliste kontode ja volitatud kasutajate arvu. Eriti suurt tähelepanu pööratakse seitsmekümnele järelejäänud allakirjutanud riigile, kellel pole veel juurdepääsu rahvusvahelise seiresüsteemi andmetele ja rahvusvahelise andmekeskuse teenustele (29 Aafrikas, 8 Ladina-Ameerikas, 10 Lähis-Idas ja Lõuna-Aasias, 12 Kagu-Aasias, Vaikse Ookeani ja Kaug-Ida piirkonnas, 3 Ida-Euroopas ja 8 Põhja-Ameerikas ja Lääne-Euroopas). Need jõupingutused on suunatud neile, kes vajavad ajutise tehnilise sekretariaadi tehnilist tuge, et suurendada nende andmete ja teenuste kasutamist.

48. Nõukogu ühismeetme 2008/588/ÜVJP kohaselt algatati tehnilise abi projekt, mille eesmärk on Aafrika riikide tõhusama osalemise hõlbustamine tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemis ja sellest saadav kasu tsiviil- ja teadusvaldkonnas. Selle projekti abisaajateks valiti välja kuni 19 Aafrika riiki. Aafrikas ja ka teistes piirkondades kindlaks tehtud vajaduste rahuldamiseks on aga vaja täiendavaid vahendeid.

49. Uus tehnilise abi projekti ettepanek on ühismeetme 2008/588/ÜVJP alusel algatatud projekti järelmeede. Selle raames laiendatakse tehnilist abi nendele Aafrika riikidele, keda ei olnud võimalik kaasata esimesse projekti, samuti ka teatud riikidele Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonnas. Ettepandud abisaajariikide valimisel on järgmised kriteeriumid:

— allakirjutanud riigid, kellel pole turvalist kontot (kahe regiooni kohta kokku 37), ja

— allakirjutanud riigid, kellel on turvaline konto, kuid kes peavad tugevdama oma tehnilist infrastruktuuri, et suurendada nende rahvusvahelise seiresüsteemi andmete ja riikliku andmekeskuse teenuste kasutamist, mis võimaldaks nende tõhusat osalemist kontrollsüsteemis ja ka nende andmete ja teenuste kasutamist tsiviil- ja teaduslikel eesmärkidel.

50. Riiklike andmekeskuste tegevuse toetamiseks peavad abisaajariigid tagama selle toimimiseks vajalikud vahendid. Abisaajariigi kohustumist loetakse projekti edu eeltingimuseks.

51. Sarnaselt ühismeetme 2008/588/ÜVJP alusel algatatud projektiga hõlmab see projekt rahvusvahelise seiresüsteemi andmeid ja rahvusvahelise andmekeskuse teenuste analüüsi käsitleva rühmaõppe korraldamist selles piirkonnas, samuti vajaduse korral põhiseadmetega varustamist. Võimaluse korral töötatakse abisaajariikide jaoks välja suunatud koolitus- ja muu abi meetmed, mille käigus tehakse eelkõige kindlaks vajadused, mis on seotud riiklike andmekeskuste ja allakirjutanud riikide turvaliste kontode loomisega ning süsteemi kasulikkusega tsiviil- ja teadusvaldkondades ning hinnatakse neid. Kogu tegevus abisaajariikides toimub tihedas koostöös ajutise tehnilise sekretariaadiga ja selle toel, et tagada kõnealuse projekti raames toimuva koolituse ja abi osutamise tõhusus ja jätkusuutlikkus ning samuti selleks, et tagada vajalik ühtlustamine ühismeetme 2006/243/ÜVJP alusel toimuva tegevusega.

52. Lõikes 47 nimetatud valikukriteeriumite alusel näeb ajutine tehniline sekretariaat ette tegevusi võimalikult paljudes allpool nimetatud riikides, pärast seda, kui ajutine tehniline sekretariaat on hinnanud nende teostatavust, võttes arvesse sel ajal valitsevaid kohalikke olusid:

— Aafrikas, loetletud riigid, keda siiski ei kaasatud ühismeetme 2008/588/ÜVJP alusel algatatud projekti: Angola, Komoorid, Svaasimaa, Rwanda, Benin, Ekvatoriaal-Guinea, Guinea, Guinea-Bissau ja Togo, samuti järgmised riigid: Botswana, Burkina Faso, Kamerun, Roheneemesaared, Kesk-Aafrika Vabariik, Côte d'Ivoire, Kongo, Djibouti, Libeeria, Madagaskar, Mali, Namiibia, Niger, Nigeeria ja Senegal.

— Ladina-Ameerika piirkonnas: Antigua ja Barbuda, Barbados, Bahama saared, Belize, Boliivia, Costa Rica, Dominikaani Vabariik, Ecuador, El Salvador, Grenada, Guatemala, Guyana, Haiti, Honduras, Jamaica, Panama ning Paraguay, Suriname ja Uruguay.

Kasu

53. Projekti eesmärk on tuua mitmesugust olulist kasu CTBTOle ja abisaajariikidele, nimelt anda abisaajariikide riiklikele andmekeskustele paremini kvalifitseeritud tehnilised võimalused selleks, et:

— käitada ja hooldada riikide rahvusvahelise seiresüsteemi jaamu;

— analüüsida ja hallata andmeid ja andmeteenuseid. Sellest on kasu lisaks tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kohase kontrolli teostamisele ka riskihindamisel ja loodusõnnetustest põhjustatud tagajärgede vähendamisel tänu loodusõnnetuste eest hoiatamise protsessidele, valmisolekule ja mõju leevendamisele.

54. See võimaldab riiklikke andmekeskusi loovatel riikidel saada ja analüüsida rahvusvahelise andmekeskuse poolt reaalajas edastatavaid töötlemata andmeid. Riiklikke andmekeskuseid loovad riigid saavad ajutiselt tehniliselt sekretariaadilt tehnilist ja inimressurssidega seotud toetust ning see toetus aitab abisaajariikidel saavutada ja säilitada tehniline võimekus, mis on vajalik täielikuks osalemiseks tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemis. Lisaks hakkavad abisaajariigid paremini mõistma, kuidas riiklike andmekeskuste loomine saab aidata rikastada nende enda teadusbaasi ja kuidas rahvusvahelise seiresüsteemi andmeid saab kasutada piirkonnas toimuvate sündmuste analüüsimiseks.

Kirjeldus

55. Ajutine tehniline sekretariaat leiab ja annab konsultantidena projekti käsutusse kaks tehnilist eksperti, kes viibivad selle projekti rakendamiseks kas vahetult nimetatud kahes piirkonnas või Viinis ning koordineerivad kõiki tegevusi konsulteerides ajutise tehnilise sekretariaadi juhatusega ning selle heakskiidul.

1. etapp: külastused tehnilise hindamise teostamiseks

56. Nagu eespool kirjeldatud, külastatakse võimalikke abisaajariike, et hinnata nende teadlikkust ning rahvusvahelise seiresüsteemi andmete ja rahvusvahelise andmekeskuse teenuste kasutamist. Eksperdid suhtlevad riiklike ametiasutustega (vastavalt tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu artiklile III asjaomaste riikide poolt määratud või moodustatud), et teha kindlaks hetkel esinevad vajadused ja arusaamad ning suurendada teadlikkust rahvusvahelise seiresüsteemi andmetest ja rahvusvahelise andmekeskuse teenustest, sealhulgas nende võimalikust kasutamisest tsiviil- ja teaduseesmärkidel. Lisaks sellele luuakse igas riigis kontaktid teiste asjaomaste institutsioonidega, kes võivad saada kasu rahvusvahelise seiresüsteemi andmete ja rahvusvahelise andmekeskuse teenuste kasutamisest. Vajadusel soodustatakse koostöövõrkude loomist riiklike ametiasutuste ning asjaomaste institutsioonide vahel. Juhtudel, kus on olemas riiklikud andmekeskused, hinnatakse iga riiklikku andmekeskust töötajate ja infrastruktuuri aspektist (sealhulgas arvuti- ja internetiinfrastruktuuri), et määratleda eelistatud meetmed.

2. etapp: väljaõpe

57. Korraldatakse piirkondlikud koolituskursused, kuhu oodatakse osalejaid 1. etapis kindlakstehtud asutustest. Sellel koolitusel antakse tehnilisi juhiseid rahvusvahelise seiresüsteemi andmete ja rahvusvahelise andmekeskuse teenuste kohta. Selle koolituse jooksul töötavad osalejad riiklike andmekeskuste jaoks välja töötatud ajutise tehnilise sekretariaadi tarkvaraga, mida saab kasutada juurdepääsuks rahvusvahelise seiresüsteemi andmetele ja rahvusvahelise andmekeskuse teenustele ning nende analüüsimiseks. See koolitus annab samuti võimaluse edendada selle piirkonna institutsioonide tehnilise personali omavahelist koostööd.

58. Seejärel antakse valitud riiklikele andmekeskustele täiendavat tehnilist abi, et aidata rakendada piirkondlikul koolitusel saadud teadmisi neile eriomastes olukordades. See koolitus kujundatakse vastavalt riikliku andmekeskuse vajadustele, andmekeskuse töötajate oskustele ja võttes arvesse abisaajariikide ametlikke keeli. Osalejad paigaldavad ja seadistavad tehnilise eksperdi abiga riikliku andmekeskuse tarkvara ning seavad vastavalt iga riigiasutuse vajadustele sisse igapäevase andmete saamise, töötlemise, analüüsimise ja aruandluse korra. Lisaks sellele antakse mõnele riigile nende hinnatud vajadustest lähtuvalt riikliku andmekeskuse põhiseadmed, sealhulgas arvutiriistvara ja lisaseadmed. Kui riigile antakse seadmed, viib tehniline ekspert läbi ka koolituse nende seadmete paigaldamise, hooldamise ja kasutamise kohta.

3. etapp: järelmeetmed

59. Omandatud oskuste kinnistamiseks ja/või pärast 1. etappi jäänud lünkade täitmiseks korraldatakse abisaajariikidesse korduskülastus, et hinnata, kuidas osalejad 1. etapi koolituskursustel õpitut kasutavad.

60. Nende lühiajaliste järelkülastuste eesmärk on tagada, et kohalik tehniline personal tuleb toime rahvusvahelise seiresüsteemi andmete ja rahvusvahelise andmekeskuse teenuste igapäevase kasutamisega. Need tegevused kujundatakse vastavalt kohalikele vajadustele ja oskustele, pidades silmas jätkusuutlikkust, et tegevused jätkuksid ka pärast selle projekti lõppemist. Kokkuvõttev põhjalik aruanne iga abisaajariigi kohta on aluseks edasistele järelmeetmetele vastavates riikides.

Projekti kestus

61. Sõltuvalt abisaajariigi hinnatud vajadustest eeldatakse, et tehnilised eksperdid viibivad igas abisaajariigis 3–6 nädalat. Kokku viibitakse abisaajariikides eelduste kohaselt 12–15 kuud. Projekti rakendamise eeldatav kogukestus on 18 kuud.

IV projekt: tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kohapealse inspekteerimise võimekuse tugevdamine kohapealseks inspekteerimiseks sobiliku väärisgaasi tuvastussüsteemi arendamise kaudu – radioksenooni välituvastussüsteem (OSI XeFDS)

Üldine taust

62. Väärisgaasi tuvastussüsteemi tähtsus on viimastel aastatel ilmseks saanud, eriti Korea Rahvademokraatliku Vabariigi poolt 2006. ja 2009. aastal väljakuulutatud tuumarelvakatsetuste taustal. Selle võimekuse arendamine eriti kohapealsete inspektsioonidega seotud eesmärkidel on seega oluline element tulevase kontrollimise tagamiseks vastavalt tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingule. Hiljutised kohapealsete inspektsioonide õppused, nagu näiteks 2008. aasta integreeritud õppus (IFE08) Kasahstanis, radioksenoonseadmete esialgne sissejuhatav katsetamine 2006. aastal ja samuti väärisgaaside katseprojekt (NG09) Slovakkias 2009. aasta sügisel, on andnud väärtuslikku töökogemust seoses radioksenooni kohapealsete inspektsioonide välituvastussüsteemi vajadustega. Nende tegevuste analüüsimisest on selgunud, et olemasolevad väärisgaasisüsteemid ei täida tegeliku kohapealse inspektsiooni puhul esinevaid tüüpilisi väli- ja töötingimuste nõudeid ([1]). Selleks on kindlaks tehtud kolm põhilist tehnilist põhjust:

— seoses proovide hulgaga näitasid gaasiproovide mullast võtmise strateegiad vajadust töödelda välitööpäeva jooksul 10–30 proovi. Kui kohapealse inspektsiooni ajal tegeleb koond- ja mullagaasiproovide võtmisega korraga kuni neli meeskonda, ei piisa nende koguste töötlemiseks ainult ühest kahe sensoriga analüütilisest üksusest. See muutub terve väärisgaasimeetodi kitsaskohaks;

— IFE08 menetluskogemused näitasid, et kohapealsete inspektsioonide eripäradega seotud operatiivvajadused põhinevad tihedal ja suletud valdusahelal;

— kohapealsete inspektsioonide väärisgaasisüsteemi üldist kaalu ja suurust on vaja vähendada, arvestades rangeid logistikapõhimõtteid ja planeeritavaid operatsioone kaugetes asukohtades, ränkades ilmastikutingimustes ja piiratud energiavarustusega. Erilist rõhku tuleb asetada erakordselt vastupidavale konstruktsioonile seadme töövõime tagamiseks välitingimustes.

Eesmärk

63. Selle projekti eesmärk on ümber konstrueerida ja teostada modulaarse väärisgaasi tuvastussüsteemi prototüüp (OSI XeFDS), mis vastab kohapealsete inspektsioonide erivajadustele, eriti väärisgaasiproovide läbilaskevõime ja transporditavuse osas. Eesmärk on süsteem valmis saada järgmise integreeritud õppuse ettevalmistamise ajaks 2013. aastal.

Projekti ulatus

64. Selleks, et täita eespool nimetatud kohapealsete inspektsioonide vajadusi väärisgaasi tuvastussüsteemi järele, tehakse võimalikele tarnijatele ettepanek esitada pakkumised järgmiste tehniliste nõudmiste täitmiseks.

— Modulaarne süsteem: töötatakse välja modulaarne kohapealsete inspektsioonide jaoks kohandatud radioksenoonseadmestik, mis koosneb ühest kesktöötlusseadmest ning kontrollib korraga ja võrdselt mitut analüüsikambrit. Selle projektiettepaneku eesmärk on toimetada ajutisele tehnilisele sekretariaadile ainult üks põhiseade ja kaks liidesseadet, millest kummalgi on kaks analüüsikambrit (kokku neli). Algset modulaarsete analüüsiseadmete paari on aga hiljem tehniliselt võimalik täiendada lisasensoripaaridega, näiteks ühendades üheainsa põhiseadmega kuni 16 analüüsikambrite paari.

([1]) Ühismeetme 2008/588/ÜVJP alusel hangitud väärisgaasisüsteemid on transporditavad seadmed, mis vastavad „mobiilse baasjaamana" kasutuselevõtmise nõuetele ülemaailmsete jätkuvate radioksenooni taustmõõtmiste tegemiseks, kuid pole ette nähtud OSI välieesmärkideks. Neid seadmeid hoitakse ajutise tehnilise sekretariaadi valduses ja kasutatakse OSI õppeseadmetena ja rahvusvahelise seiresüsteemi mobiilsete varusüsteemidena.

— Geomeetriline ümberkonstrueerimine: see ettepanek hõlmab peale tehnilise/funktsionaalse ümbertöötamise ka geomeetrilist ümberkonstrueerimist, et võtta arvesse kohapealse inspektsiooni puhul esinevaid erilisi tegevuspiiranguid. Raskuseks selle projekti konstrueerimisel, mis annab sellele ka lisaväärtust, on olemasolevate süsteemide suuruse oluline vähendamine kaotamata algset tuvastusvõimekust, mis on suurusjärgus 1 mBq/m^3. Kõik väärisgaasidetektorid oma modulaarsetes korpustes peaksid seega olema võimelised töötama erinevates välistes kliimatingimustes ilma vedela lämmastiku problemaatilise kasutamiseta või peavad kasutama elektrienergiat termoelektriliseks jahutamiseks (kui vajalik).

— OSI XeFDSi elektriline mudel peab olema võimalikult energiatõhus, et minimeerida elektrienergia tarbimist välikasutuses.

— Valdusahela vähendamiseks peab süsteem olema võimeline jälgima andmesalvestist reaalajas kõiki toimimisjärke, et salvestada salvestusseadmete parameetreid, proovide numbreid, toimimisjärke jne. See saavutatakse operatsioonitarkvara nõuetekohase ümberkonstrueerimisega.

65. Pärast modulaarse süsteemi prototüübi teostamist nähakse ette kontroll-, katse- ja koolitusetapp, eesmärgiga saavutada süsteemi kasutuskõlblikkus 2013. aasta kohapealse inspektsiooni integreeritud õppuseks.

66. Lisaks eespool nimetatud üldistele tehnilistele nõuetele põhinevad täiendavad arendusspetsifikatsioonid ja konkreetsed süsteemi tehnonõuded hiljem NG09 üksikasjalikel tulemustel ja 2010. aasta teise veerandisse kavandatud väärisgaasiekspertide kohtumise käigus peetavatel tehnilistel aruteludel. NG09 raames peetud ekspertide arutelude põhilisi tulemusi ja järeldusi on siiski kasutatud käesoleva ettepaneku ettevalmistamisel ja nende muutmist ei nähta ette ei aruandes ega ka projekti nõuetes.

Kasu

67. Väärisgaasi tuvastusvõimekuse tugevdamine on tähtis nõue kohapealse inspektsiooni tegevusvalmiduse seisukohast ja seega ka tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu kontrollsüsteemi tõhususe ja usaldusväärsuse jaoks. Selle projekti tulemusel eeldatakse ühe täielikult kasutuskõlbliku ja kergesti transporditava põhiseadme ja kahe paari modulaarse liidessensori valmistamist enne kavandatavat integreeritud õppust 2013. aastal. See võimaldab oluliselt paremaid operatiivvõimalusi väärisgaaside tuvastusvõimekuses kohapealse inspektsiooni ajal, kaotamata tuvastusvõimekust suurusjärgus 1 mBq/m^3.

68. Kavandatud modulaarne süsteem võimaldab ka olemasoleva riistvara hõlpsat uuendamist enne konkreetse kohapealse inspekteerimise missiooni käivitamist, lisades ühele põhisüsteemile lihtsalt täiendavaid robustseid lisasensormooduleid. Lisaks muutub palju lihtsamaks hooldus ja varuosade paigaldamine välitingimustes kohapealse inspektsiooni ajal.

Projekti kestus

69. Sarnaste tehnilise ümberkonstrueerimise projektide põhjal eeldatakse, et kahest inimesest koosnev insenermeeskond peab töötama kaks aastat järjest; kogu projekti maksimumkestuseks on määratud kaks aastat.

70. Projekti alguseks on ette nähtud 2010. aasta kolmas kvartal ja see peaks kestma 2012. aastani. Etapid ja ajakavad on esitatud allpool:

— I etapp Kontseptsiooni väljatöötamine ja projekti koostamine III.2010 – VI.2010

— II etapp Ühe OSI XeFDS prototüübi ehitamine I.2011 – II.2011

— III etapp Prototüübi testimine ja kontseptsiooni viimistlemine III.2011

— IV etapp Viimistletud prototüübi testimine IV.2011

— V etapp Ühe viimistletud OSI XeFDS tootmine I.2012 – III.2012 *(üks põhiseade, neli sensorit/kaks sensoripaari)*

— VI etapp Töö üleandmine ja esialgne seadmestiku tutvustamiskoolitus IV.2012

71. Eespool esitatud ajakavad võimaldavad sisemist paindlikkust. Kohapealse inspekteerimise väärisgaasi tuvastussüsteemi tutvustamine asendusinspektoritele on kohustuslik tingimus süsteemi kasutamiseks planeeritud IFE13 jooksul. Ühest põhiseadmest ja kahest modulaarsest analüüsikambripaarist koosneva katsetatud kohapealse inspekteerimise süsteemi üleandmise kuupäev on seega määratud 31. detsembrile 2012. Arvestades märkimisväärsete ajapiirangutega püütakse selle projekti rakendusetappi (nulletapp) alustada ja läbi viia samaaegselt kontseptsiooni väljatöötamise ja algse projekti väljatöötamise etapiga (1. etapp).

III. KESTUS

Projekti rakendamise eeldatav kogukestus on 18 kuud.

IV. ABISAAJAD

Vastavalt käesolevale otsusele toetatavate projektide alusel saavad abi kõik tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingule allakirjutanud riigid ning samuti CTBTO ettevalmistuskomisjon.

Tehnilise abi projekti abisaajariikide lõplik valik tehakse rakendusüksuse ja kõrge esindaja vaheliste konsultatsioonide tulemusena nõukogu pädeva töörühma raames. Lõplik otsus tehakse rakendusüksuse poolt käesoleva ühismeetme artikli 2 lõike 2 kohaselt esitatud ettepanekute alusel.

V. RAKENDUSÜKSUS

Projektide tehniline rakendamine tehakse ülesandeks CTBTO ettevalmistuskomisjonile. Projektide rakendamises osalevad vahetult CTBTO ettevalmistuskomisjoni töötajad, tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingule alla kirjutanud riikide eksperdid ja töövõtjad. Töövõtjate kasutamise korral viib CTBTO ettevalmistuskomisjon käesoleva otsuse raames teostatavad kaupade, tööde või teenuste hanked läbi vastavalt rahastamislepingule, mis sõlmitakse Euroopa Komisjoni ja CTBTO ettevalmistuskomisjoni vahel.

Rakendusüksus koostab:

— vahearuande pärast kuue kuu möödumist projektide rakendamise algusest;

— lõpparuande hiljemalt üks kuu pärast projektide rakendamise lõppemist.

Aruanded saadetakse kõrgele esindajale.

VI. KOLMANDAD OSAPOOLED

Projekte rahastatakse täies ulatuses käesoleva otsuse alusel. CTBTO ettevalmistuskomisjoni tegevuses osalevate tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingule alla kirjutanud riikide eksperte võib lugeda kolmandateks osapoolteks. Nad töötavad vastavalt CTBTO ettevalmistuskomisjoni ekspertide töö standardeeskirjadele.